

Jan Nordens beretning om flugten

Jan Norden flygtede i 1943 sammen med sin storebror Arthur ("Ati") med en fiskerbåd fra Dragør. Muligvis sejlede de med kutteren "Elisabeth", der i dag tilhører Museum Amager. Jan Norden fortæller om flugten, som hans mor skrev om i et fotoalbum:

"Desværre kom der en frygtelig tid for jøderne i Danmark, og den 2. oktober 1943 begyndte en Razzia mod alle jøder.

Ati (min bror Arthur) og Jan blev sendt med tante Bitten Gade, mors skolekammerat og veninde og Pastor van der Stock, en bekendt af far, til et katolsk kloster under falske navne. Og de skulle så blive der, hvor vi troede dem i fuldstændig sikkerhed.

Jans far, Guus og jeg rejste med Fiskerbaad til Landskrona i Sverige og tog straks til Bernhard Aronson i Halmstad.

Det viste sig desværre, at børnene måtte flyttes rundt tre steder i provinsen. Først i det katolske kloster i Roskilde, senere i en overlæges hjem og derfra til et kloster igen - da de ikke var i sikkerhed noget sted.

"Til sidst turde vore venner i København ikke længere løbe nogen risiko, og den 19. Oktober blev de sendt af sted om aftenen fra Dragør i en fiskerbåd og nåede efter et par timers forløb til Limhamn på den svenske kyst i god behold. Drengene havde fået sovepulver undervejs.

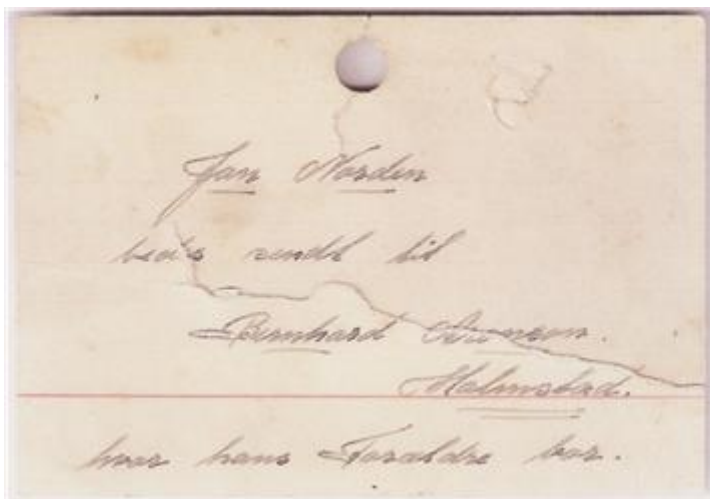
Arthur og jeg mødtes hos en fiskerfamilie sammen med andre flygtninge. Vi måtte ikke kende navnet på skibet eller kaptajnen, for ikke at røbe noget. Derfor ved vi ikke om det var Elisabeth, men det kan det godt have været.

Da vi kom ombord lå en tysk jødisk flygtning i skjul. Han var også blevet hjulpet af vore venner. Vi lå i lasten og der var pokkers mørkt.

Mor fortsætter: "De blev i Malmø om natten og næste dag sendte Rabbineren dem til familiens gode ven Bernhard Aronson i Halmstad, for Tante Bitten havde givet begge

drengene en Seddel om halsen, hvor der stod, at de skulle sendes til Halmstad, hvor deres forældre var.

Vi vidste gudskelov intet om deres farefulde tur, men var selvfølgelig overlykkelige over at få dem godt herover."

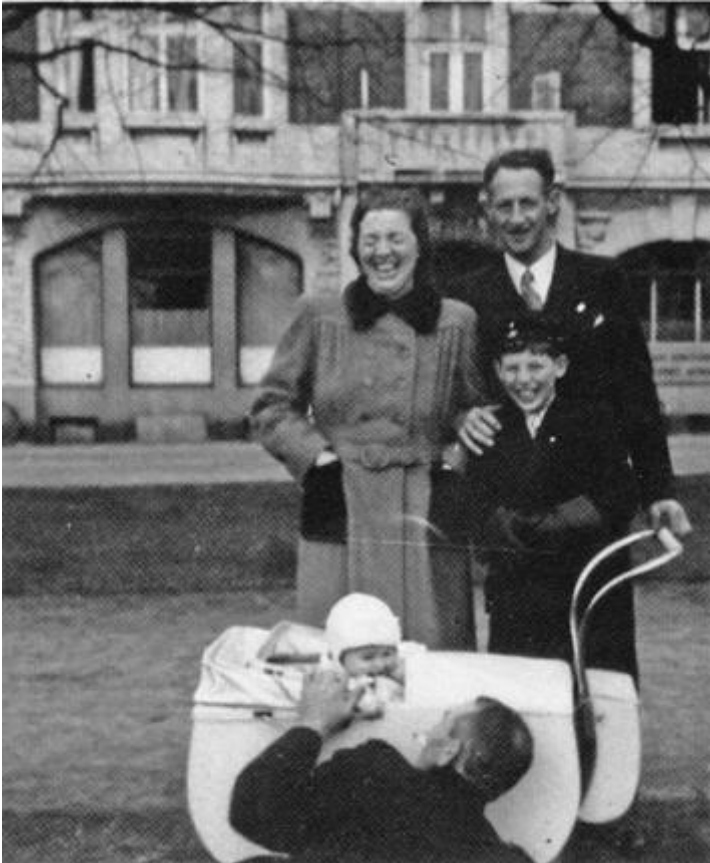

Sedlen, som Jan Norden havde om halsen under flugten. På sedlen står, at Jan skal sendes til Bernard Aronson i Halmstad, hvor hans forældre bor. Originalen findes i dag på Dansk Jødisk Museum.

Moderen skriver videre: "Vi vidste Gud ske lov intet om deres farefulde tur, men var selvfølgelig overlykkelige over, at få dem godt herover. De kom straks med ud til Bernhards sommervilla i Simlungsdalen (...).

Efter en uges forløb kom Jan i småskolan derude. Jan lærte hurtigt at tale svensk, men efterhånden blev der for koldt på landet og vi flyttede ind til Halmstad i ét værelse med en lille alkove, hvor drengene sover.

Nu går Jan i folkskolan her og har fået en god ven i Klaes Diamant. Vi bor nemlig i samme hus og de leger, står på ski og cykler sammen hele dagen."

Jan foran hjemmet i Halmstad sammen med sin far og hans søster. I barnevognen Dorrit, som blev født under familiens ophold i Sverige.

Jan fortæller om sit ophold i Sverige:

"I begyndelsen boede 14 af mine familiemedlemmer i et beskedent sommerhus, som vi lånte i Simlungsdalen.

Senere flyttede min egen familie på fire ind i ét lille kontorlokale med udstillingsvindue til Bredgatan, hvor vi blev boende også, da min lillesøster blev født et halvt år efter flugten.

Alligevel blev vores "hjem" et samlingssted for flygtninge i Halmstad.

Vi blev vel modtaget af de lokale, som indsamlede tøj og fødevarer til os, og en husmandsfamilie Svensson fra den lille flække, Mahult, tog sig specielt af mig.

Jeg var en livlig og vild dreng, der fik afløb i skovene på lange ferieophold hos disse gode mennesker.

Kontakten er bevaret lige siden, og sammen med min legekammerat fra dengang besøgte vi i 2002 de kendte steder fra min svenske flygtningetid.

Ved den lejlighed modtog jeg et stykke egetræ, som stammer fra en eg, jeg plantede, da befrielsen kom. Det træ er blevet plejet og passet i 60 år med omhu til minde om mit ophold hos familien Svensson.

Det hed *Jans Eg*, og var det smukkeste træ på den smukkeste plet fra min barndom.

